

San Salvador, 26 anys de pau

Mundo Cal

*“L’educació és l’arma més poderosa
que podem usar per canviar el món”
Nelson Mandela*

La fotografia en B&N correspon a 1992, alguns guerrillers encara estaven a la muntanya, va ser l’any dels acords de pau. Jo estava a la plaça de la Catedral encara en obres pel terratrèmol de 1986. Va haver-hi un gran espectacle. Milers de persones es van congregar en el lloc, centenars de combatents de l’FMLN, sense armes, esperaven a rebre als ferits cubans, combatents que havien estat evacuats clandestinament durant el període de guerra per ser atesos a l’illa.

Aquestes imatges es mantenen clares en la meua retina 26 anys després, en tornar a aquest mateix lloc. La catedral està restaurada, la plaça i els voltants ara són per als vianants, la sensació de millora és evident. És part del canvi en el temps. Però un parell de carrers més enllà tot està envaït pel mercat informal. Centenars de petits llocs que ocupen les voreres on es venen tot tipus de productes: tèxtils, fruites, aliments, productes xinesos dels més innecessaris, etc.

– Veus aquest autobús?, diu Marcelo, o taxista. Com tots els de color blau, paga a la “mara” que domina la zona. Si algú es resisteix, maten a un conductor, o dos, i llest. Tots aquests llocs de carrer, fins i tot els més petits, paguen les “maras”, les bandes que controlen una bona part de San Salvador, i així funciona tot...

La guerra ha acabat, però això què és? L’FMLN, convertit en un partit polític, participa en el govern, però les coses no surten com s’esperava. Seria necessari fer polítiques socials pels més desfavorits, però qui controla l’economia són uns altres, i aquests imposaran els seus criteris sense canviar les regles del joc.

Les economies creixen en el PIB, diuen els grans analistes, però les persones tenen les mateixes o més dificultats per sobreviure, amb serveis públics bàsics cada vegada més deficients, i no es consideren les alternatives.

En els últims anys, les remeses d’emigrants (gairebé el 10% de la població als Estats Units) són un dels principals impulsors de l’economia nacional. En el camp, el café té un preu baix, els salaris no donen per sobreviure, els grans terratinents i les multinacionals tenen altres prioritats. Si l’estat no ofereix alternatives reals per a la majoria dels desfavorits, quin serà el futur? L’emigració. Les bandes, perdent-se en una violència cada vegada més difícil de

controlar, condemnant als més desprotegits a la marginalitat més desesperada.

Em faig aquestes i altres preguntes, no tinc respostes.

Un dia, a les 6 del matí, els col·legues de CONFRAS (una organització que coordina diversos grups de capacitació agrícola) ens traslladen a uns 50 km als afores de San Salvador, en una granja de capacitació de la mateixa organització, on estan treballant en aquests temes amb el suport d’Entrepobles. Allí, al voltant de 30 joves, nenes i nens de cinc districtes de tot el país, es reunien per a un curs de “promotors agroecològics” impartit per dos tècnics costa-riquenys especialitzats en fertilitzants ecològics basats en microorganismes a la muntanya.

El dia va començar amb una breu intervenció teòrica perfectament documentada sobre els fonaments del curs, de manera que, immediatament, va ser possible dur a terme un treball pràctic, amb quantitats considerables de material que es podria utilitzar en l’hort del centre.

Però el que més em va impressionar va ser la implicació, l’interès, la participació activa i el coneixement que van mostrar els participants. Joves de tots dos sexes portaran el seu aprenentatge a les seves comunitats. Però a més, la idea és molt més ambiciosa: constituir grups d’unes 20 persones que treballin, cooperativament, una parcel·la posada a la seva disposició.

Els “vells lluitadors” de CONFRAS, Andrés Grégory i Francisco Ramos, han promogut aquests projectes, però també estan Blanca, Mónica, Manuel, tots molt joves, que van dir que havien tingut la sort d’estudiar fa alguns anys en ecoagronomia a Venèçuela amb excel·lents instructors, formats per cubans.

Gràcies a tots ells. Gràcies a Luís Orellana, coordinador de projectes d’Entrepobles a El Salvador, que sap bé d’aquests treballs sords, que no llueixen, però que fan que tot això sigui possible. També a Salvador “Chamba”, i tants altres... Ells són els que lluiten l’arma de l’educació.

*En memòria de la nostra estimada Marga Maderal, mestra, que ens va ensenyar molt des del seu cor solidari; i a totes les persones de Entrepobos-Entrepueblos-Entrepobles-Herriarte, que han estat en aquest camí durant 30 anys. 🧡

